

Міжнародна олімпійська академія в системі освіти і виховання

Марія Булатова¹, Георгіадіс Костас²

АННОТАЦІЯ

В статье исследованы история создания, структура, особенности и перспективы функционирования Международной олимпийской академии. Уделено внимание деятельности истинных энтузиастов олимпийского движения, усилия которых способствовали созданию МОА и реализации ее миссии как международного культурного центра, призванного сохранять и распространять дух олимпизма, изучать и реализовывать общественные и воспитательные принципы Олимпийских игр, консолидировать различные силы вокруг олимпийской идеи.

Ключевые слова: Международная олимпийская академия, национальные олимпийские академии, олимпийское образование.

SUMMARY

The article analyses the history of creation of the International Olympic Academy, its structure, characteristics and prospects for functioning. The special attention is given to the activities of true enthusiasts of the Olympic Movement, whose efforts contributed to the creation of the IOA and realization of its mission as an international cultural center, established to preserve and disseminate the spirit of Olympism, to study and implement the educational and social principles of the Olympic Games, to consolidate the various forces around the Olympic idea.

Key words: International Olympic Academy, National Olympic Academies, Olympic education.

ІСТОРІЯ ЗАСНУВАННЯ

Проблеми олімпійської освіти – поширення знань про олімпізм, історію Олімпійських ігор Стародавньої Греції та Олімпійських ігор сучасності, принципи та ідеали олімпійського спорту – перебували у полі зору Міжнародного олімпійського комітету з моменту його створення.

Питання про необхідність олімпійської освіти вперше було піднято на 3-й сесії МОК (Гавр, 1897 р.) і неодноразово обговорювалося на наступних сесіях Міжнародного олімпійського комітету. Ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор П'єр де Кубертен наголошував, що МОК повинен чітко усвідомлювати свою освітню роль в олімпійському русі і зобов'язаний забезпечити гідне місце спорту в освітніх програмах в усіх країнах.

Ідею створення навчального центру на території стародавньої Олімпії вперше офіційно висловив представник Національного олімпійського комітету Греції професор Іоаніс Христафіс на VIII Олімпійському конгресі (1925 р.) під час обговорення питання про відродження стародавнього гімназію.

У 1927 р. під час відвідання П'єром де Кубертенем Греції з нагоди відкриття в Олімпії меморіальної стели, встановленої на честь

відродження Олімпійських ігор, знову постало питання про відкриття в цьому місці культурного центру.

На сесії МОК, що відбулася в Афінах у 1934 р., всебічно розглядалося питання про створення в Олімпії культурно-освітнього закладу. НОК Греції запропонував своїми силами реконструювати стадіон та іподром в Олімпії, побудувати археологічний музей за рахунок коштів країн-учасниць, зберегти священний Алтіс. Особлива заслуга у вирішенні цього питання належить генеральному секретарю НОК Греції Іоанісу Кетсеасу і німецькому професору Карлу Дієму, які багато зробили для реалізації ідеї створення такого центру в Олімпії – Міжнародної олімпійської академії.

Вони уявляли її подібною до знаменитої Академії Платона – освітньої установи, заснованої в IV ст. до н. е., і також спиралися на інші факти, зокрема, на те, що у Стародавній Греції існував спеціальний інститут, завданням якого було навчання суддів, котрі мали право обслуговувати Олімпійські ігри. Під час підготовки таких суддів основний акцент робився на духовні, моральні й етичні цінності Олімпійських ігор і лише після того – на технічний бік їх проведення і правила змагань.

Спираючись на історичний аналіз досвіду роботи Академії в Стародавній Греції та інших освітніх структур, було сформульовано принципи діяльності Олімпійської академії, в основу яких покладено захист і поширення філософії олімпізму, його духовних і моральних цінностей, протидія будь-якого роду зовнішнім впливам, здатним завдати шкоди гуманістичній складовій олімпійського спорту. Формування цих принципів будувалося на багаторічній діяльності П'єра де Кубертена, який протягом десятиліть домагався вдосконалення філософських, педагогічних

П'єр де Кубертен (праворуч)
та Іоаніс Христафіс (1930 р.)

і освітніх напрямів олімпійського спорту. Ці питання Кубертен неодноразово піднімав на Олімпійських конгресах, звертаючи увагу на необхідність створення університетського освітнього закладу космополітичного і демократичного плану, основною метою якого стало б поширення олімпійських принципів, цінностей та ідеалів, збереження олімпійської історії.

У 1938 р. Карл Дієм запропонував створити в Олімпії Міжнародну олімпійську академію. За його задумом, ця установа мала б працювати під керівництвом Міністерства освіти Греції та Національного олімпійського комітету цієї країни. Він розробив структуру академії, написав приблизний навчальний план і почав активне листування з цього питання з Іоанісом Кетсеасом – генеральним секретарем НОК Греції.

Проект було підтримано Національним олімпійським комітетом Греції і Міжнародним олімпійським комітетом, проте його реалізація затримувалася з фінансових причин.

Ігри XI Олімпіади, що проводилися у 1936 р. в Берліні, справили величезне враження на П'єра де Кубертена і він став сприймати Німеччину як країну, здатну зайняти лідируюче положення у розвитку олімпійського спорту, не звернувши уваги на пропагандистський і політичний аспект цих Ігор, використаних нацистським режимом у власних цілях.

Ситуацією, що склалася, скористався Карл Дієм, який розгорнув активну діяльність у вивченні олімпійського руху взагалі й зокрема – щодо створення у Берліні Міжнародного олімпійського інституту, відкриття Олімпійського музею, започаткування журналу «Olympic Revue». Ці ініціативи добре вписувалися у загальне русло підготовки Німеччини до Олімпійських ігор 1936 р., тому знайшли підтримку й у П'єра де Кубертена, й у нацистської влади. Кубертен написав Гітлеру листа з пропозицією створити в Берліні Міжнародний олімпійський інститут, який і було відкрито в 1938 р. Його президентом став міністр спорту Німеччини Ганс фон Чаммер унд Остен, а директором – Карл Дієм. Розмістився інститут у Берліні на території Олімпійського стадіону, а головними напрямками його діяльності були: вивчення олімпізму та поширення олімпійських ідеалів у світі, створення олімпійського архіву, бібліотеки й Олімпійського музею, заснування періодичного журналу. Фінансування інституту взяв на себе уряд Німеччини.

Афінська школа, відома як Академія Платона

Дослідження актуальних проблем олімпійського руху, збір матеріалів з історії Олімпійських ігор і формування архіву, численні статті та лекції про олімпізм, Олімпійські ігри та підготовку спортсменів, обробка статистичних матеріалів з олімпійських видів спорту, результати учасників Олімпійських ігор, видання журналу із залученням зарубіжних авторів і багато іншого потрапили до сфери діяльності створеного інституту.

Уся ця багатогранна діяльність не погасила бажання Карла Дієма сприяти створенню Олімпійської академії в грецькій Олімпії, розкопки якої створили для цього сприятливі умови. Він неодноразово висував цю ідею в своїх статтях і виступах, у тому числі і в 1942 р., коли, перебуваючи під враженням від відвідання Олімпії, виступив на засіданні Національного олімпійського комітету Греції.

«Олімпію, – вважав К. Дієм, – слід зробити центром духовної культури, оскільки це місце підкрює своїм представницьким виглядом і урочистістю. Саме тут має бути створена Олімпійська академія, подібна до

Академії Платона, в якій молодь із високими стандартами фізичного й інтелектуального розвитку всіх країн світу могла б спілкуватися з молодими художниками, знайомитися з вічними творіннями античності, які є інтелектуальними і художніми скарбами (відвідування музеїв Олімпії залишають незабутні враження), у той самий час вивчати принципи і практику всеосяжного фізичного виховання в тому самому місці, де проводилися Олімпійські ігри. Ми могли б таким чином, завдяки тому, що будемо вести спільне життя, організоване дуже просто, в примітивних умовах, з проживанням у наметах, генерувати справжній олімпійський дух».

Друга світова війна стала причиною припинення діяльності Міжнародного олімпійського інституту в Німеччині. Були розірвані його міжнародні зв'язки, різко погіршилися фінансові можливості. У результаті бомбардування 3–4 вересня 1943 р. зруйновано приміщення інституту, зникла під завалами велика частина архіву, бібліотеки, історичних цінностей і публікацій. Карл Дієм усіляко намагався зберегти інститут і в квітні 1945 р., напередодні капітуляції Німеччини, навіть випустив останній номер журналу.

Після закінчення Другої світової війни Карл Дієм багато зробив для того, щоб зберегти Міжнародний олімпійський інститут як офіційну організацію МОК. Проте він не отримав підтримки ні від тодішнього віцепрезидента МОК Ейвері Брендеджа, ні від президента МОК Юханнеса Зігфріда Едстрема. Керівництво МОК не могло не врахувати ставлення світової спільноти до Німеччини, котра розв'язала Другу світову війну, і до самого Карла Дієма, який був активним членом NSDAP – націонал-соціалістичної ні-

Карл Дієм (1882–1962) – німецький вчений і діяч міжнародного олімпійського руху

Лео фон Кленце (1784–1864) – німецький архітектор, художник і письменник

мецької робітничої партії. Пояснення Карла Дієма на вересневій сесії МОК 1946 р. про те, що інститут був незалежною від уряду нацистської Німеччини міжнародною організацією, не були враховані – і було прийнято рішення про функціонування інституту в Лозанні (Швейцарія).

Передбачаючи ситуацію з Міжнародним олімпійським інститутом, яка, найімовірніше, повинна була скластися після поразки Німеччини, Карл Дієм запропонував у 1945 р. заснувати Міжнародну олімпійську академію (МОА) в США. З такою пропозицією він звернувся до президента Національного олімпійського комітету США, віце-президента МОК Ейвері Брендеджа. Дієм вважав, що економічне становище США і популярність спорту в цій країні сприятимуть найкращому поширенню ідей олімпізму і знань про Олімпійські ігри серед молоді різних країн. Реалізацію ж такого проекту в післявоєнній Греції Дієм вважав нереальною. Проте Ейвері Брендедж не виявив зацікавленості у вирішенні питання щодо створення МОА в США.

У той самий час Іоаніс Кетсеас продовжував відстоювати ідею створення Міжнародної олімпійської академії на батьківщині давньогрецьких Олімпійських ігор – в Олімпії. Проект такого закладу він представив учасникам сесії МОК, що відбулася 1947 р. в Стокгольмі. Карл Дієм, який на той час став ректором заснованого в Кельні університету спорту, активно підтримував Кетсеаса.

Проект академії, її структура і навчальний план, розроблені Діємом і Кетсеасом, лягли в основу пропозицій НОК Греції, представлених на розгляд сесії МОК, що відбулася 1949 р. у Римі. Сесія одногосно підтримала всі пропозиції, пов'язані з відкриттям в Олімпії Міжнародної олімпійської академії.

Проте офіційне її відкриття відбулося лише в 1961 р., одночасно з відкриттям відновленого стародавнього стадіону в Олімпії.

РОЛЬ АРХЕОЛОГІЧНИХ РОЗКОПОК

Відкриття Міжнародної олімпійської академії в Олімпії стало можливим завдяки не тільки ініціативам Кубертена, Кетсеаса, Дієма та інших діячів олімпійського руху, а й археологічним розкопкам, котрі тривали багато років, що дозволило відновити чимало пам'яток давньогрецької цивілізації, що належали до періоду Олімпійських ігор Стародавньої Греції.

Глибокий інтерес до давньогрецької культурної спадщини в XVI–XIX ст. не міг не привести до організації археологічних розкопок у різних регіонах Греції, у тому числі й в Олімпії. Найбільш активними в цьому відношенні були представники культурної еліти Франції, Англії, Німеччини, які були вражені змістом праць Павсанія, котрий докладно описав архітектурні споруди і різні твори мистецтва, що перебували у стародавній Олімпії і були пов'язані з давньогрецькими Олімпійськими іграми.

Видатний німецький історик, основоположник сучасної археології Йоганн Вінкельман у 1760-х роках склав план розкопок в Олімпії і висловив бажання зайнятися ними з тим, «щоб витягти на світ твори мистецтва».

У 1770 р. англійський археолог Річард Чандлер під час подорожі Грецією побував в Олімпії, де виявив декілька знахідок, які свідчили про перспективність глибоких археологічних досліджень.

У 1788 р. французький історик Бартелемі склав детальний план стародавнього Алтісу, який у подальшому допоміг в організації розкопок.

Захоплений давньогрецькою архітектурою Лео фон Кленце – придворний архітектор баварського короля Фрідріха I – на початку XIX ст. також складав плани розкопок і був упевнений, що вони приведуть до цінних знахідок.

Проте регулярні експедиції з метою проведення розкопок в Олімпії стали споряджатися тільки в 1820–1830-х роках. Зокрема, французькі археологи виявили метопи храму Зевса із зображенням подвигів Геракла. Ці знахідки були вивезені до Парижа – в музей Лувра, де зберігаються і нині.

Після цього випадку грецький уряд заборонив археологічні дослідження, які були відновлені лише у середині 1870-х років

німецькими археологами під керівництвом Е. Курціуса. Розкопкам передувала тривала і копітка робота. У 1838 р. археолог Ернст Кертис відвідав Олімпію і переконався у складності проведення розкопок: античні руїни були поховані під товстим шаром піску і мулу, котрий досягав шести метрів, а більша частина території була засаджена виноградниками. Проте це не зупинило Кертиса, який бачив Олімпію як священне місце, що являє велику цінність для науки і мистецтва. Він намагався довести, що вивчення Олімпії може підняти авторитет Німеччини в очах світової спільноти, і в цьому питанні знайшов прихильників серед авторитетних діячів культури, а 1853 р. отримав підтримку короля Греції. Проведення розкопок в Олімпії було підняте до рангу національних інтересів Німеччини.

На жаль, початок розкопок стримували численні узгодження умов їх проведення, військові та політичні конфлікти. Наприклад, канцлер Німеччини Отто фон Бісмарк був проти цих робіт через їх дорожнечу, а також через те, що, згідно з грецьким законодавством, стародавні пам'ятки не могли бути вивезені з країни. Рішення було знайдено спадкоємцем прусського короля Фрідріхом Вільгельмом, який обговорив цю тему з королем Греції Георгом I.

Контракт на проведення розкопок було підписано у 1874 р., а в 1875 р. затверджено парламентом Греції. У тому самому році почалися археологічні дослідження, які тривали до 1891 р. За цей період в Алтісі було розкопано храм Зевса та інші споруди, окрім Леонідіона. До розкопок античного стадіону і гімназію навіть не приступали.

Йоганн Вінкельман (1717–1768) – німецький мистецтвознавець, основоположник сучасних уявлень про античне мистецтво й археологію

Роботи не виправдали оптимізму їх організаторів. Багато предметів, описаних Павсанієм, виявити не вдалося. Знайдені цінності не могли бути вивезені до Німеччини, що викликало розчарування і не виправдало вкладених коштів. Проте розкопки стали серйозною школою для археологів, оскільки дали багатющий матеріал для подальших наукових досліджень. Варто зазначити, що у 1881 р. стали відомі місця перебування більшості античних пам'яток загальногрецької культури і зроблено їх опис. Німецькі археологи підготували кілька томів тексту і таблиць, безліч планів і карт. Одним із підсумків цієї роботи було дослідження учасника експедиції Вільгельма Дерпфельда, узагальнене у фундаментальній праці «Стародавня Олімпія», котра побачила світ у 1835 р. В основу цієї праці лягли результати пошуків ученого не тільки в 1875–1881 рр., здійснені під керівництвом Курціуса, а й численні дані епізодичних розкопок, здійснених самим Дерпфельдом у 1906–1907 рр. і у 1921–1927 рр.

Вихід книги Вільгельма Дерпфельда збігся за часом із відвіданням Греції міністром спорту Німеччини Гансом фон Чаммером унд Остен і одним із найбільш авторитетних в олімпійському русі фахівців – генеральним секретарем оргкомітету Ігор XI Олімпіади в Берліні (1936 р.) Карлом Діємом.

Після цієї поїздки Дієм розробив план подальших розкопок Олімпії, а Чаммер домігся його схвалення Гітлером, який побачив у цій ініціативі серйозні пропагандистські можливості для демонстрації миролюбних і за-

Вільгельм Дерпфельд (1853–1940) – німецький архітектор, археолог і один із найвідоміших дослідників стародавньої архітектури

гальнокультурних устремлінь Німеччини. Заяву щодо проведення Німеччиною нових розкопок в Олімпії було зроблено в урочистій обстановці у Берліні 1 серпня 1936 р. – в день відкриття Ігор XI Олімпіади.

Розкопки в Олімпії, що почалися восени 1936 р., у 1937 р. велися вже практично на всій території Алтіса, у тому числі й на місці античного стадіону. Було знайдено безліч предметів, що належали як до класичного і пізніших періодів давньогрецької цивілізації, так і до архаїчного і більш ранніх періодів. Керували розкопками відомий німецький археолог Еміль Кунце і великий авторитет у будівництві й археології, професор наукової організації Німеччини в структурі СС «Аненербе» Ганс Шляйф. Роботи тривали до 1942 р.

Відновилися розкопки 1952 р. з ініціативи Еміля Кунце, який у той час обіймав пост директора Німецького археологічного інституту, розташованого в Афінах. До досліджень він залучив відомого архітектора Альфреда Мальвітца, який багато зробив для реконструкції споруд і пам'яток стародавньої Олімпії, а в подальшому – з 1972 по 1984 рр. – продовжив розкопки.

З найбільшими труднощами археологам довелося зіткнутися під час розкопок античного стадіону – у зв'язку з величезним обсягом робіт. Здійснити їх удалося лише у період 1957–1961 рр., в основному, завдяки Карлу Дієму, який зумів відшукати фінансові ресурси для продовження розпочатих робіт. Відкриття стадіону відбулося в 1961 р., а повне його відтворення було завершено тільки у 1966 р.

Не припиняються дослідження стародавньої Олімпії і нині. Нещодавно археологи виявили місце, де проходили кінні змагання – іподром. Вважалося, що знайти сліди іподрому, описаного Павсанієм, не вдасться, оскільки великі повені могли знищити його сліди. Проте сучасні геофізичні методи дозволили на основі вивчення неоднорідностей ґрунту виявити залишки стародавньої споруди прямокутної форми довжиною 1,2 км, що відповідає опису Павсанія.

Водночас із іподромом було знайдено і руїни храму Деметри, що також збігається з античним описом його розташування. Таким чином, Міжнародна олімпійська академія отримала нові матеріали для своєї діяльності.

Більшість пам'яток, знайдених в Олімпії, перебувають в Археологічному музеї Олімпії, який є одним із найбагатших музеїв Греції. Представлені там експонати охоплюють весь період проведення античних Олімпійських ігор, включаючи його давньогрецьку та давньоримську епохи. Цей музей, експозиція якого була сформована переважно з експонатів, знайдених під час розкопок, було засновано у 1887 р. Звичайно, слухачі Міжнародної олімпійської академії мають можливість ознайомитися з його експозицією.

ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

Урочисте відкриття Міжнародної олімпійської академії (МОА) відбулося влітку 1961 р. водночас із відкриттям давньогрецького стадіону в Олімпії. У ті роки в Олімпії не було ні гуртожитку, ні бібліотеки, ні аудиторій. Слухачі МОА жили у наметах, а займалися на відкритому

Розкопки храму Зевса в Олімпії, проведені під керівництвом Ернста Курціуса у 1876 р.

Наметове містечко учасників першої сесії Міжнародної олімпійської академії. Олімпія, 1961 р.

повітрі. Звертаючись до слухачів першої сесії МОА, Карл Дієм говорив: «Ми не хочемо, щоб ви спали у наметах, умивалися і їли на відкритому повітрі. Переможці давніх Ігор засміють нас зі своїх могил. Під час розкопок Олімпії ми знайшли лазні з гарячою і холодною водою, будинки для суддів, жерців і почесних гостей. Але нічого цього не було у атлетів та учасників змагань. Вони жили в наметах і їли м'ясо з ножа».

У період з 1961 по 1964 рр. робота Міжнародної олімпійської академії обмежувалася проведенням щорічних сесій. У наступні роки обсяг роботи МОА та її роль у системі олімпійської освіти стали розширюватися. Нині МОА проводить в Олімпії понад сорок заходів, що мають важливе значення.

У заходах Міжнародної олімпійської академії за 1961–2016 рр. взяли участь понад 50 тисяч учасників з різних куточків нашої планети. Багато з них зробили значний внесок у поширення олімпійських ідеалів у своїх країнах.

За значні заслуги у реалізації гуманістичних ідей олімпізму та у розвитку олімпійського руху МОА була двічі (1961, 1970 рр.) удостоєна призу Бонакоса (члена МОК для Італії у 1925–1953 рр.), а у 1981 р. нагороджена Олімпійським кубком, заснованим П'єром де Кубертеном.

Постійно удосконалюється матеріально-технічна база Міжнародної олімпійської академії. У 1967 р. було введено в експлуатацію перший будинок. Згодом на її території з'явилися нові спортивні споруди, упорядковані гуртожитки та інші об'єкти. У 1994 р. завершено будівництво нового конференц-центру, який відповідає сучасним вимогам.

Основний напрям діяльності Міжнародної олімпійської академії – її функціонування як міжнародного культурного центру, покликаного зберігати і поширювати дух олімпізму, вивчати і реалізовувати суспільні та виховні принципи Олімпійських ігор, консолідувати різні сили навколо олімпійської ідеї.

Олімпійський кубок, заснований П'єром де Кубертеном у 1906 р.

Для досягнення поставленої мети МОА у своїй діяльності реалізує такі завдання:

- діяти як міжнародний академічний центр олімпійської освіти та досліджень;
- діяти як міжнародний форум для вільного вираження й обміну ідеями серед членів олімпійської сім'ї – вчених, спортсменів, спортивних керівників, педагогів, діячів мистецтва, а також молоді всього світу;
- об'єднувати у дружбі і співпраці людей усього світу;
- застосовувати отримані знання і досвід у реалізації ідей олімпізму в різних країнах;
- берегти і поширювати ідеї та принципи олімпійського руху в світі;
- співпрацювати і підтримувати національні олімпійські академії та інші інститути, основою діяльності яких є олімпійська освіта;
- проводити дослідження у сфері олімпізму, а також сприяти підвищенню його ролі у розвитку сучасного суспільства.

Карл Дієм виступає на першій сесії Міжнародної олімпійської академії. Олімпія, 1961 р.

Виступає президент Олімпійської академії Іспанії Конрадо Дурантес. Олімпія, 2015 р.

Конференц-зал Міжнародної олімпійської академії

В основі діяльності Міжнародної олімпійської академії лежить реалізація освітніх програм шляхом проведення щорічних міжнародних сесій для:

- студентської молоді;
- аспірантів і докторантів;
- президентів національних олімпійських академій, членів і представників національних олімпійських комітетів і національних спортивних федерацій;

- викладачів вищих навчальних закладів, коледжів, шкіл та інших освітніх структур;
- представників установ й організацій, діяльність яких пов'язана з олімпійським рухом: національних олімпійських академій, міжнародних спортивних федерацій, товариств спортивної медицини, асоціацій тренерів, суддів, спортивних керівників;
- спортивних журналістів;
- спортсменів – учасників Олімпійських ігор.

У МОА також проводять спеціальні сесії для інститутів, які не мають прямого відношення до олімпізму, але націлених на поширення олімпійських ідей. Підтримуються також візити фахівців, дослідження яких присвячені розвитку олімпійського руху, проводяться наукові конференції тощо.

До програми сесій в МОА включаються історико-гуманістичні, соціально-правові та організаційні аспекти олімпійського спорту. Особливий акцент робиться на ідеалах олімпізму, справедливої гри у спорті, вплив мистецтва і суспільних наук на Олімпійські ігри, внесок змагального спорту в гармонійний розвиток людини, на проблемах, що породжуються застосуванням допінгу в спорті, тощо.

Керує Міжнародною олімпійською академією виконавчий комітет, який очолює президент МОА. Члени виконкому МОА обираються

Національним олімпійським комітетом Греції на чотирирічний термін. До складу виконкому входять: президент МОА, перший віцепрезидент, другий віцепрезидент, почесний президент (довічно), почесний віцепрезидент, декан, член МОК для Греції, президент НОК Греції, президент Асоціації спортивних журналістів Греції, член виконкому, консультант з культури.

Офіційними мовами Міжнародної олімпійської академії є англійська, французька та грецька. Всі сесії МОА проводяться на території стародавньої Олімпії під головуванням президента або декана.

Контроль за діяльністю МОА здійснює Національний олімпійський комітет Греції під егідою Міжнародного олімпійського комітету. Для взаємозв'язку і взаємодії МОА і МОК, «Олімпійською солідарністю» й олімпійським рухом у цілому Міжнародний олімпійський комітет у 1967 р. створив комісію МОК з Міжнародної олімпійської академії та олімпійської освіти. Сьогодні ця комісія реформована в Комісію МОК з олімпійської

Виступ президента МОК Хуана Антоніо Самаранча з нагоди святкування 20-річчя МОА, 1981 р.

освіти та Комісію МОК з культури та збереження олімпійської спадщини.

У виступі з нагоди 25-річчя МОА, яке відзначали у 1986 р., тодішній президент МОК Хуан Антоніо Самаранч охарактеризував Міжнародну олімпійську академію як символ єдності і дружби між людьми і континентами, як міцну ланку, що об'єднує минуле із сьогоденням, стародавні традиції із сучасністю.

У 2011 р. Міжнародна олімпійська академія святкувала своє 50-річчя. Ювілейна сесія, присвячена цій історичній події, збирила видатних діячів сучасного олімпійського руху і переконливо продемонструвала, що Міжнародна олімпійська академія продовжує бути культурним та освітнім центром, прикладом єднання і дружнього співробітництва представників різних країн і континентів, поєднання багатой історії із сучасністю, збереження і розвитком давніх традицій та ідеалів.

За рішенням президента МОК Томаса Баха у процесі реструктуризації комісії Міжнародного олімпійського комітету директор

Сучасний вигляд Міжнародної олімпійської академії в Олімпії

Стела П'єра де Кубертена в Олімпії. Згідно з останньою волею барона, його тіло поховане в Лозанні (Швейцарія), а серце знайшло спокій біля входу до святилища у стародавній Олімпії

МОА Діонісіс Гангас став членом Комісії МОК з олімпійської освіти.

Також було відновлено призначення президента Міжнародної олімпійської академії Ісідороса Кувелоса і президента Національного олімпійського комітету Греції Спіроса Капралоса до Комісії МОК з культури та олімпійської спадщини. Почесним президентом цієї Комісії МОК призначив її почесного члена Ламбіса Ніколау. Крім того, відновлено призначення почесного декана МОА Константіноса Георгіадіса членом Комісії МОК з олімпійської освіти.

Рішення президента МОК Томаса Баха щодо призначень представників Міжнародної олімпійської академії свідчить про важливість та ефективність 55-річної діяльності МОА з розвитку олімпійської освіти.

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ОЛІМПІЙСЬКИХ АКАДЕМІЙ

Аналіз 122-річної історії сучасного олімпійського руху (з 1894 р. до сьогодні) переконливо свідчить, що олімпійські ідеали Стародавньої Греції – вічні і привабливі для всього людства.

Боротьба за ці ідеали дозволила не тільки відродити Олімпійські ігри, а й зробити олімпійський спорт дуже популярним явищем, що охоплює всі континенти і країни, феноменом суспільного життя світового співтовариства.

У сучасному олімпійському русі спортивні та освітні сторони переплітаються з соціально-філософськими, економічними і політичними реаліями, що зробило його універсальним яви-

щем – прикладом ефективної співпраці країн і народів. Усе це дало можливість олімпійському руху набути дивовижної стійкості й авторитету, отримати підтримку з боку міжнародної спільноти, незважаючи на сучасні політичні, економічні, демографічні та інші проблеми.

Популярність і привабливість олімпійського руху багато в чому були забезпечені системою олімпійської освіти та поширенням знань про олімпізм, принципи та ідеали олімпійського спорту, його місце в міжнародному спортивному житті, системі виховання й освіти, зв'язки з іншими явищами суспільного життя.

Позиція П'єра де Кубертена щодо важливості олімпійської освіти певною мірою визначила ставлення до цього й інших президентів МОК, особливо Хуана Антоніо Самаранча, який дуже багато зробив для популяризації олімпійського спорту і розвитку системи олімпійської освіти.

Одним із яскравих проявів авторитету й можливостей сучасного олімпійського руху є наявність у ньому широкої освітньої системи, що діє через Міжнародну олімпійську академію і 146 національних олімпійських академій, які реалізують свою місію під егідою МОА й об'єднують значну кількість фахівців, активно співпрацюючи з різними освітніми, культурними та спортивними організаціями.

Починаючи з 1960-х років, у багатьох країнах Європи робилися спроби створення національних структур, покликаних займатися олімпійською освітою. Найбільш вдалою з них виявилася та, що була реалізована в Іспанії, де в Національному інституті фізич-

Сьомий президент МОК Хуан Антоніо Самаранч

ного виховання у Мадриді в 1968 р. почала функціонувати Національна олімпійська академія, підтримана Національним олімпійським комітетом Іспанії, який у ті роки очолював Хуан Антоніо Самаранч.

У 1976 р. в США під егідою Олімпійського комітету цієї країни почала функціонувати Національна олімпійська академія.

У подальші роки були створені такі НОА: в 1977 р. – у Китайському Тайпеї (Тайвань), у 1978 р. – в Єгипті та Японії, у 1981 р. – в Чилі та Еквадорі.

У 1983 р. в Лозанні відбулася зустріч представників національних олімпійських академій з Комісією МОК з Міжнародної олімпійської академії та олімпійської освіти. Ці організації вітали і заохочували створення нових національних олімпійських академій. У 1984 р. за підписом президента МОК Х.А. Самаранча були розіслані в національні олімпійські комітети всіх країн циркуляри, в яких рекомендувалося заснувати при кожному НОК свою національну олімпійську академію, що стало потужним поштовхом до стрімкого їх створення.

Станом на 1 січня 1989 р. налічувалося вже 45 НОА на всіх континентах. У наступні роки у зв'язку з усвідомленням у різних країнах значущості олімпійської освіти мережа національних олімпійських академій неухильно розширювалася і до 2016 р. їх налічується вже 146.

Україна долучилася до міжнародної мережі національних олімпійських академій у 1991 р.

Національні олімпійські академії реалізують не тільки олімпійські освітні програми, а й програми, спрямовані на стимулювання молоді до вивчення іноземних мов і культурних традицій інших націй, на привертання уваги громадськості до світових проблем екології, економіки, здоров'я, освіти.

Для реалізації програм олімпійської освіти національні олімпійські академії співпра-

П'єр де Кубертен – педагог, громадський діяч, ініціатор відродження Олімпійських ігор сучасності на міжнародній основі

цюють з різними організаціями, у тому числі з Міжнародною олімпійською академією, національними олімпійськими комітетами, національними федераціями з видів спорту, навчальними закладами всіх рівнів акредитації, місцевими органами влади та оргкомітетами Олімпійських ігор. Саме практична реалізація ідей і філософії олімпізму є основною метою діяльності національних олімпійських академій.

Щорічно національні олімпійські академії проводять сесії, на яких обговорюються нагальні проблеми олімпійського спорту, беруть участь у роботі інших організацій, виступаючи з доповідями, пов'язаними з олімпізмом, у спортивних клубах і федераціях; розробляють навчально-методичні матеріали, що

сприяють поширенню олімпійських цінностей; надають консультативну допомогу НОК своєї країни з питань олімпізму; проводять довгострокові дослідження за олімпійською тематикою, беруть участь у проектах державних установ (міністерств, вищих навчальних закладів), спрямованих на інтеграцію олімпізму в навчальні програми шкіл, вищих навчальних закладів, систему підвищення кваліфікації; розвивають зв'язки між спортом, культурою і наукою, беруть участь у створенні національного олімпійського музею і його регіональних відділень.

Національні олімпійські академії проводять свою діяльність серед різних верств населення – представників спортивного менеджменту, спортсменів, тренерів, арбітрів,

журналістів, учителів, школярів, студентів, лікарів, представників культури і мистецтва, ветеранів спорту тощо.

Одним з напрямів діяльності національних олімпійських академій є організація зустрічей з колишніми учасниками сесій Міжнародної олімпійської академії для обміну досвідом у сфері олімпійської освіти, а також розробки матеріалів, які сприяють поширенню олімпійських знань, проведення досліджень за олімпійською тематикою, участі у проектах, спрямованих на інтеграцію олімпійської освіти в систему роботи навчальних закладів, установ підвищення кваліфікації педагогічних працівників; розвитку взаємозв'язку між спортом, культурою і наукою; створення олімпійських музеїв тощо.

На знімках 1–16 – представники України, які у різні роки брали участь у заходах Міжнародної олімпійської Академії: 1 – Запрошені лектори – президент Олімпійської академії України Марія Булатова (праворуч) і президент ICSSPE Гудрун Дол-Теппер – покладають вінок біля стели П'єра де Кубертена. Олімпія, 2000 р.; 2 – Яків Щербашин (ліворуч) на території давньогрецького стадіону. Олімпія, 2006 р.; 3 – Володимир Томашевський (у центрі) – учасник семінару МОА для аспірантів. Олімпія, 1998 р.; 4 – Ірина Когут і Оксана Гречанюк – учасники семінару МОА для аспірантів. Олімпія, 2007 р.; 5 – Інґа Бабакова – бронзовий призер Ігор XXVI Олімпіади в стрибках у висоту – учасниця сесії МОА в Олімпії для олімпійських медалістів; 6 – Анна Сорокіна – бронзовий призер Ігор XXVII Олімпіади в стрибках у воду – учасниця сесії МОА в Олімпії для олімпійських медалістів. Олімпія, 2007 р.; 7 – Ярослав Галан на олімпійському стадіоні в Афінах, 2012 р.; 8 – Диплом Міжнародної олімпійської академії отримала Ірина Бойко. Олімпія, 2013 р.

9 – Денис Белокуров (праворуч) в бібліотеці Міжнародної олімпійської академії. Олімпія, 2009 р.; 10 – Юрій Олійник (в центрі) – учасник сесії для молодих учених. Олімпія, 2010 р.; 11 – Михайло Линець в Археологічному музеї в Олімпії, 2008 р.; 12 – В'ячеслав Семененко на стадіоні Міжнародної олімпійської академії. Олімпія, 2008 р.; 13 – Наталія Добринська (ліворуч), чемпіонка Ігор XXIX Олімпіади в легкоатлетичному семиборстві – учасниця сесії МОА для олімпійських медалістів. Олімпія, 2013 р.; 14 – Ірина Калита – учасниця сесії МОА для журналістів, Олімпія, 2007 р.; 15–16 – Альона Зароняц (2009 р.) і Георгій Лопатенко (2013 р.) завоювали грант Міжнародної олімпійської академії і Пелопоннеського університету на навчання за магістерською програмою «Олімпійські дослідження, олімпійська освіта, організація і менеджмент олімпійського спорту»

РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ АКАДЕМІЇ У РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Особливу роль у розвитку системи олімпійської освіти в нашій країні відіграє тісна співпраця Олімпійської академії України з Міжнародною олімпійською академією. Найважливішим у цій роботі є активна участь представників України в усіх заходах, що проводяться Міжнародною олімпійською академією. Так, за період існування Олімпійської академії України понад 200 її представників взяли участь у різних сесіях і семінарах МОА, для яких перебування на батьківщині давньогрецьких Олімпійських ігор стало важливою подією в житті. Вони отримали нові знання, величезний досвід спілкування в олімпійській родині, практичні навички поширення філософії олімпізму і його цінностей в Україні серед підростаючого покоління, ознайомилися з культурою різних народів усіх куточків планети, де розвивається олімпійський рух.

Константинос Георгіадіс (на фото вгорі) – почесний декан Міжнародної олімпійської академії, проректор Пелопоннеського університету з культури та міжнародних зв'язків

Президент МОА Ісідорос Кувелос (праворуч) – почесний доктор Національного університету фізичного виховання і спорту України і Діонісіс Гангас – директор Міжнародної олімпійської академії брали участь у міжнародному науковому конгресі «Олімпійський спорт і спорт для всіх». Київ, 2010 р.

Президент Олімпійської академії України Марія Булатова з учасниками сесії МОА для молодих учених. Афіни, 2013 р.

Олімпійський чемпіон, президент НОК України, член виконкому Міжнародного олімпійського комітету Сергій Бубка – лектор Міжнародної олімпійської академії

Тетяні Рудковській, координатору семінару для аспірантів, вручає диплом почесний декан Міжнародної олімпійської академії Константінос Георгіадіс. Олімпія, 2013 р.

Олександр Томенко (ліворуч) – координатор семінару Міжнародної олімпійської академії. Олімпія, 2008 р.

Більшість учасників сесій Міжнародної олімпійської академії – студенти, аспіранти та викладачі спеціалізованих вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту, в яких викладається дисципліна «Олімпійський спорт» і проводяться дослідження з різних аспектів історії олімпійського руху та олімпійського спорту.

Неоціненну допомогу у становленні національної системи олімпійської освіти в Україні надали президент Міжнародної олімпійської академії Ісідорос Кувелос, директор МОА Діонісіс Гангас і почесний декан МОА Константінос Георгіадіс, які неодноразово відвідували Україну з офіційними візитами.

УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ УЧЕНИХ У ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

Міжнародне наукове та спортивне співтовариство високо оцінює внесок українських фахівців у розвиток міжнародного олімпійського руху та олімпійської освіти. Враховуючи науко-

вий авторитет, значний досвід розробки методології та впровадження системи олімпійської освіти, керівництво Міжнародної олімпійської академії запрошує українських учених як провідних лекторів до участі в освітніх програмах, що проходять в Олімпії. Наприклад, доктор наук з фізичного виховання і спорту, почесний професор Національного університету фізичного виховання і спорту України, президент НОК України і член виконкому МОК Сергій Бубка і президент Олімпійської академії України, завідувач кафедри історії та теорії олімпійського спорту НУФВСУ, доктор педагогічних наук, професор Марія Булатова неодноразово читали лекції на сесіях і семінарах в Олімпії. Представник Сумського відділення Олімпійської академії України Олександр Томенко був запрошений координатором сесії МОА для молодих учених. А представник Олімпійської академії України Тетяна Рудковська була координатором семінару МОА для аспірантів.

Діяльність Олімпійської академії України і Національного олімпійського комітету Укра-

Вручення престижної міжнародної премії креативного спорту президенту НОК України Сергію Бубці (у центрі)

їни з розвитку олімпійської освіти отримала високу оцінку міжнародного співтовариства, про що свідчить визнання НОК України найкращим олімпійським комітетом світу з пропаганди спорту й олімпійських цінностей.

¹Національний університет фізичного виховання та спорту України, Олімпійська академія України, Київ, Україна dr.bulatova@gmail.com

²Пелопоннеський університет, Міжнародна олімпійська академія, Греція